

***Initiatiefvoorstel
Die vrouw verdient een
standbeeld***

PvdA

INHOUD

INLEIDING	3
VAN HAAGSE BODEM	4
HISTORISCHE HELDINNEN	6
LEVEND EN WEL	8
UNIEKE INZENDINGEN	10
BESLUIT	12
BIJLAGE I: LIJST VAN INZENDINGEN	13
BIJLAGE II: STANDBEELDEN IN DEN HAAG	15

Den Haag, juni 2017

Dit is een initiatiefvoorstel van

Jeltje van Nieuwenhoven (gemeenteraadslid PvdA)

Lobke Zandstra (gemeenteraadslid PvdA)

Marije Talstra (fractievoorzitter PvdA)

Janneke Holman (fractiemedewerker PvdA)

INLEIDING

“De eerste knoppen zitten aan de bomen en het zonnetje breekt door: het wordt weer lente in Den Haag. Tijd voor een wandeling door het centrum van onze hofstad. We beginnen bij het ruitersstandbeeld van Willem II en het kunstwerk ter ere van Willem Drees bij het Binnenhof, via Johan de Witt op de Plaats naar het pas onthulde standbeeld van Thorbecke die nu vanaf het Lange Vooruit uitkijkt op het Torentje. Om de hoek zouden we nog een glimp kunnen opvangen van Haagse schrijver Louis Couperus, maar we lopen verder naar het nieuwe gebouw van de Hoge Raad, waar zes wijze mannen neerkijken op het voorbijrazende verkeer. Het is een greep uit de standbeelden en monumenten die onze stad sieren. Maar er valt ook direct iets op: het zijn alleen maar mannen.”

Zo begonnen we ons opiniestuk in het Algemeen Dagblad op 5 maart, drie dagen voor de jaarlijkse viering van Internationale Vrouwendag. Een dag waarop we stilstaan bij alle rechten waar vrouwen over de hele wereld voor gestreden hebben: het recht om te stemmen, het recht om je baan te houden wanneer te trouwt, het recht om onderwijs te volgen. De mogelijkheid om dezelfde dromen te hebben, dezelfde doelen na te streven en hetzelfde te kunnen doen als de andere helft van de bevolking.

Wat dat betreft is het eigenlijk gek dat vrouwen nog nauwelijks vertegenwoordigd zijn in het Haagse straatbeeld als je naar de standbeelden en monumenten kijkt. In onze stad staan bijna vijftig standbeelden opgedragen aan mannelijke politici, schrijvers, kunstenaars, academici en generaals. Vrouwen komen er ondertussen bekaaid vanaf met een handje vol standbeelden van koninginnen.

Terwijl vrouwen de afgelopen eeuwen zoveel gepresteerd hebben. Dit jaar vieren we dat honderd jaar geleden de eerste vrouwelijke hoogleraar, Johanna Westerdijk, werd aangesteld, en dat het passief vrouwenkiesrecht werd ingevoerd. Volgend jaar is het honderd jaar geleden dat de eerste vrouw, Suze Groeneweg, in de Tweede Kamer kwam. In 2019 mogen vrouwen sinds honderd jaar, door een lange strijd van vrouwen als Aletta Jacobs, Wilhelmina Drucker en Johanna Naber, ook zelf naar de stembus. Allemaal vrouwen die binnen mannenbolwerken als de wetenschap en de politiek zorgden voor de eerste barsten in het glazen plafond en de weg plaveiden voor vrouwen die daarna in hun voetsporen traden. Hetzelfde geldt ook voor de kunst, de literatuur en op andere terreinen in de samenleving.

Dat kan dus anders in het Haagse straatbeeld, daarom was het opiniestuk het startschot van de actie ‘Die vrouw verdient een standbeeld’. Op www.dievrouwverdienteenstandbeeld.nl konden alle Hagenaars doorgeven welke vrouw volgens hen een standbeeld verdient. We ontvingen meer dan 500 reacties met bijna 90 verschillende ideeën.

Om aan alle goede ideeën recht te doen hebben we de populairste en meest originele inzendingen verzameld in dit initiatiefvoorstel. In vier categorieën lichten we telkens vijf vrouwen uit die volgens Hagenaars een standbeeld verdienen. Deze categorieën zijn achtereenvolgens ‘Van Haagse bodem’, ‘Historische heldinnen’, ‘Levend en wel’ en ‘Unieke inzendingen’. Daarna volgt het besluit waarin we het college op te roepen om werk te maken van het initiatiefvoorstel. In de bijlage is de complete lijst met inzendingen op alfabetische volgorde te vinden, samen met een lijst van huidige standbeelden en monumenten opgedragen aan een persoon in Den Haag.

VAN HAAGSE BODEM

In Den Haag wonen meer dan 250.000 vrouwen die dagelijks naar hun werk gaan, kinderen groot brengen, aan hun toekomst werken op het ROC Mondriaan, de Haagse Hogeschool of de Universiteit Leiden of nog maar de eerste stappen zetten in de peuterspeelzaal. Zij hadden zo ook hun voorgangers: vrouwen die zijn opgegroeid in Den Haag of hier lange tijd hebben gewoond.

Alexandrine Tinne

Alexandrine Tinne (Den Haag, 1835 – Ghat te Libië, 1869) was een ontdekkingsreiziger die als eerste westerse vrouw door Centraal-Afrika en de Sahara reisde. Van haar reis en reisgenoten maakte zij foto's, waarmee zij naam maakte als een van de eerste fotografes. Ze groeide op aan de Herengracht 17 en al op jonge leeftijd choqueeerde zij de Haagse elite met haar zelfontworpen jurken, opmerkelijke hoeden en haar wilde manier van paardrijden. Op 27-jarige leeftijd vertrok zij samen met haar moeder met enkele boten vanaf Caïro om de Nijl te verkennen. In 1869 trok ze vanaf Algiers door de Sahara. In Libië werd haar reisgezelschap aangevallen en werd ze op 34-jarige leeftijd vermoord.

Freek: "Ze spreekt nog steeds tot de verbeelding van velen en daarmee verdient ze een standbeeld voor haar out of the box denken!"

Betje Wolff & Aagje Deken

Betje Wolff (Vlissingen, 1738 – Den Haag, 1804) en Aagje Deken (Amstelveen 1741 – Den Haag, 1804) waren schrijfsters en dichters. Vanaf 1776 correspondeerden ze met elkaar en een jaar later, na het overlijden van Wolffs echtgenoot, gingen ze samenwonen in De Rijp. In 1782 verscheen de opvoedkundige briefroman 'Historie van mejuffrouw Sara Burgerhart', die hen internationale faam opleverde. Na een ballingschap in Frankrijk vanwege Wolffs politieke engagement en steun van de patriottische beweging, woonden ze vanaf 1797 in Den Haag. In 1804 overleden ze negen dagen na elkaar, en zijn ze naast elkaar begraven op Ter Navoring in Scheveningen.

Lin: "Echte vrijzinnige schrijfsters met een Haagse touch."

Victorine Hefting

Victorine Hefting (Eenrum, 1905 – Den Haag, 1993) was museumdirectrice. Door haar werk als bibliothecaresse bij de afdeling Kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Utrecht kwam ze in aanraking met de kunsten. Ze ging werken bij het Gemeentemuseum en werd daar in 1948 directrice. Onder haar, de eerste vrouwelijke museumdirectrice in Nederland, groeide het museum uit tot cultureel en maatschappelijk middelpunt. Omdat ze in 1950 vanwege haar tweede huwelijk werd ontslagen (wat gebruikelijk was voor gehuwde ambtenaressen), werd ze in 1952 presidente van de Vrije Academie voor Beeldende Kunsten in Den Haag.

Stef: "Behalve dat zij de kunsten op tal van manieren gediend heeft, vind ik haar een zeer inspirerende vrouw."

Andreas Burnier

Andreas Burnier, pseudoniem voor Catharina Irma Dessaur (Den Haag, 1931 – Amsterdam, 2002) was schrijfster en hoogleraar criminologie. In 1965 schreef ze onder haar pseudoniem de roman 'Een tevreden lach' waarin ze openlijk sprak over haar homoseksuele geaardheid. Van 1973 tot 1988 was ze hoogleraar criminologie te Nijmegen. Haar opvattingen over homoseksualiteit, euthanasie (waarvan zij fel tegenstander was) en andere 'gevoelige' onderwerpen leidden vaak tot hevige polemieken. Ze wordt gezien als voorloper van de tweede feministische golf.

Martine en Iris: "Ze heeft ontzettend veel betekend voor de tweede feministische golf: deze vrouw verdient een standbeeld in Den Haag."

Mariska Veres

Geboren als Maria Elisabeth Ender (Den Haag, 1947 – aldaar, 2006) was ze zangeres van de popband Shocking Blue. Ze groeide op in een muzikale omgeving: haar vader, van Hongaarse afkomst, was violist die onder de artiestennaam Lajos Veres. Op tienjarige leeftijd wist ze dat ze zangeres wilde worden. Na een aantal jaar in diverse bands te hebben gezongen, werd ze in 1968 frontwoman van Shocking Blue, opgericht door Robbie van Leeuwen. In 1969 scoorden ze een wereldhit met het nummer Venus, mede door haar mysterieuze verschijning en stemgeluid.

Sonja: "Met Venus de eerste Nederlandse hitsingle op nr. 1 van de Top 100 in de VS!"

HISTORISCHE HELDINNEN

Voor inspirerende vrouwen kunnen we ook best over de gemeentegrenzen of zelfs landsgrenzen kijken: Nelson Mandela en Ghandi hebben immers ook niet voor niets een standbeeld in Den Haag, de internationale stad van vrede en recht. Eigenlijk is het jammer dat we hier maar vijf vrouwen kunnen noemen: er zijn ontzettend veel goede inzendingen binnengekomen.

Aletta Jacobs

Aletta Jacobs (Sappemeer, 1854 – Baarn, 1929) was arts en feministe. In 1871 schreef ze buiten medeweten van haar ouders een brief aan Thorbecke om toegelaten te worden tot de HBS. Dat lukte, en in 1872 mocht ze zich officieel ook inschrijven bij de Rijksuniversiteit Groningen. In 1877 en 1878 legde zij haar artsexamen af, waardoor ze de eerste vrouw was in Nederland die afstudeerde aan een universiteit. Als huisarts in Amsterdam zette zij zich in voor de gezondheid van vrouwen. Het meest bekend is dat ze zich als voorzitter van de Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht streed voor de invoering van actief vrouwenkiesrecht. Dit lukte in 1919.

Wendy: "Dat spreekt toch voor zich?!"
Eva: "Op zijn minst, om mee te beginnen."

Janey Tetary

Janey Tetary (India, ca. 1866 – plantage Zorg en Hoop te Suriname, 1884) kwam in 1880 als jonge vrouw van vanuit India naar Suriname. Ze was één van de 34.000 Hindoestaanse contractarbeiders die onder valse voorwendselen terecht kwamen in een systeem van uitbuiting en onderdrukking. Tetary was een markante persoonlijkheid op de plantage Zorg en Hoop. Zij was een sociaal bewogen persoon, die opkwam voor de belangen van anderen, en vooral tegen de uitbuiting en onderdrukking van de vrouwen (zowel door de planters als door de 'eigen sociale omgeving'). In 1884 leidde ze een opstand op de plantage, waarvoor ze in datzelfde jaar werd geëxecuteerd.

Ammitai: "Hoe supertegek zou het zijn als we een standbeeld van Tetary kunnen realiseren in zowel Suriname als Nederland!"

Suze Groeneweg

Suze Groeneweg (Strijensas, 1875 – Barendrecht, 1940) was het eerste vrouwelijke Tweede Kamerlid. Als onderwijzeres uitte ze haar onvrede over hoe meisjes behandeld werden, en sloot ze zich aan bij de onderwijzersvakbond. In 1903 werd zij lid van de SDAP en vervulde diverse bestuursfuncties binnen de partij. Door de invoering van passief vrouwenkiesrecht in 1917 werd zij een jaar later het eerste vrouwelijke Tweede Kamerlid. Daar zette ze zich in voor vrouwenrechten, onderwijs, zuigelingen- en moederschapszorg, antimilitarisme en ontwapening. Naast Kamerlid was zij ook Statenlid in Zuid-Holland en gemeenteraadslid in Rotterdam.

Sanne: "Een standbeeld van deze feminist op een zichtbare plek in Den Haag kan vele generaties jonge vrouwen inspireren: dat wat op een bepaald moment onmogelijk lijkt voor vrouwen kunnen we met succes bevechten."

Marga Klompé

Marga Klompé (Arnhem, 1912 – Den Haag, 1986) was de eerste vrouwelijke minister in Nederland. Na een studie scheikunde was ze een paar jaar onderwijzeres, waarna ze natuurkunde en medicijnen ging studeren en huisarts werd. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was ze actief in het verzet en voor het Rode Kruis. Na de oorlog werd ze lid van de KVP en werd ze in 1948 Kamerlid. Ze was als enige vrouw betrokken bij de oprichting van de Raad van Europa en de EGKS (de voorloper van de EU). In 1956 werd ze minister van Maatschappelijk Werk, waar ze vooral bekend werd om de invoering van de Algemene Bijstandswet in 1963.

Diederik: "Voor haar was het vanzelfsprekend dat een vrouw even geschikt was als een man voor welke functie dan ook. Geëmancipeerder kan je niet zijn wat mij betreft."

Els Borst

Els Borst (Amsterdam, 1932 – Bilthoven, 2014) was politica voor D66 en hoogleraar. Ze studeerde geneeskunde in Amsterdam en begon haar carrière als arts. Vervolgens was ze medisch directeur van het UMC in Utrecht en vicevoorzitter van de Gezondheidsraad. In 1968 werd ze lid van D66, waarvoor ze in 1994 minister werd van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Ze werd vooral bekend als voorvechtster om euthanasie niet meer strafbaar te stellen. Hiervoor diende ze in 1999 een wetsvoorstel in. In 1998 werd ze partijleider en vicepremier, en in 2012 werd ze benoemd tot Minister van Staat.

Marjolein: "Recent kon een ander terminaal ziek familielid wel rustig en pijnloos op een zelfgekozen moment sterven, ondersteund door zijn naasten en de huisarts. Dat vind ik een groot goed en dat hebben we aan Els Borst te danken."

LEVEND EN WEL

Om in aanmerking te komen voor een standbeeld, is het gebruikelijk dat de persoon in kwestie overleden is. Desondanks kregen we veel ideeën binnen voor vrouwen die nog levend en wel zijn: en terecht! Genoeg vrouwen die vandaag de dag inspirerend zijn, glazen plafonds breken en zich inzetten voor hun idealen. Misschien is dit dus een nuttig lijstje voor het college om er over een paar decennia weer bij te pakken.

Marianne Thieme

Marianne Thieme (Ede, 1972) is medeoprichtster en fractievoorzitter van de Partij voor de Dieren. Ze studeerde in 1997 af in rechten met een speciale interesse voor dierenrechten. Tussen 2001 en 2004 was ze beleidsmedewerker bij de stichting Bont voor Dieren waarna ze tot september 2006 directeur was van de Stichting Wakker Dier. In 2002 richtte ze de Partij voor de Dieren op, waarvoor ze in 2006 in de Tweede Kamer kwam. Momenteel is ze de enige vrouwelijke fractievoorzitter in het parlement.

Sirra: "Tegen de stroom inzwemmen is een van de moeilijkste dingen voor een mens om te doen en Marianne doet het al jaren en met verve!"

Anouk Teeuwe

Anouk Teeuwe (Den Haag, 1975), beter bekend als Anouk, wordt gezien als de populairste rockzangeres in Nederland. Anouk kreeg het muzikale van huis uit mee: haar moeder is zangeres in een bluesband. Op vijftienjarige leeftijd gaf ze in Muzikantencafé De Pater haar allereerste optreden. In 1997 brak ze door met de single 'Nobody's Wife' waarna nog vele hits volgden. Met het nummer 'Girl' stond ze in 2005 op de eerste plaats van de NL Top 100 van 3FM, waarmee ze Van Dikhouts 'Stil in mij' van de troon stootte.

Richard: "Den Haag is de rock- en popstad van de vorige eeuw van Nederland. Dit begon door mannelijke bands zoals Q65 en de Golden Earring. Anouk is een zangeres die moeiteloos in een rijtje grote muziknamen thuis hoort."

Karima Sahla

Karima Sahla (Den Haag, 1974) zet zich sinds 2005 in voor moeders in de Schilderswijk. In 2016 startte ze het ondertussen breed vermaarde project Oumnia Works, om ouders bewust te maken van de risico's die hun kinderen lopen op het gebied van radicalisering en om radicalisering te voorkomen. Daarnaast zet ze zich actief in voor de Schilderswijk en Den Haag, o.a. bij Stichting Steunpunt Sabr en als bestuurslid bij Stichting Appie. Karima geldt als een van de gezichtsbepalende personen als het gaat om thema's als integratie en participatie.

Harrie: "Een topvrouw die zich met de stroom mee en tegen de stroom inzet voor moeders en hun kinderen. In een samenleving die te vaak teveel mensen uitsluit."

Femke Slegers

Femke Slegers (Geldrop, 1974) is Haags voorvechter voor duurzaamheid. Tijdens haar werk als freelancer bij ministeries en banken ontstond haar betrokkenheid bij het klimaat en duurzaamheid. Ze nam een climate sabbatical om zich o.a. in te zetten voor Den Haag FossielVrij, een burgerbeweging die de gemeente oproept te stoppen met investeren in kolen, olie en gas: de gemeente is inmiddels overgestapt op groene stroom. Daarnaast organiseerde ze het klimaatlied voor de nieuwe burgemeester Paulien Krikke, die daarna werd omgedoopt tot klimaatburgemeester.

H. Koppert: "In een tijd dat er in de politiek weggekeken wordt van de klimaatwerkelijkheid en de doelen van Parijs (COP21) verder en verder uit beeld raken, zorgt deze vrouw, Femke Slegers, ervoor dat het klimaat onder de aandacht komt en blijft van politici."

Neelie Kroes

Neelie Kroes (Rotterdam, 1941) is politica voor de VVD. Ze studeerde economie in Rotterdam, waarna ze het eerste vrouwelijke bestuurslid werd van de Kamer van Koophandel en gemeenteraadslid in Rotterdam. Vanaf 1971 was ze achtereenvolgens Tweede Kamerlid, Staatssecretaris van Verkeerszaken en Minister van Verkeer en Waterstaat. Tussen 2004 en 2014 was ze Europees commissaris voor Mededinging, de eerste vrouwelijke Eurocommissaris uit Nederland.

Yolanda: "Ik heb bijzonder veel respect voor haar niet aflatende drive en vakvrouwship in de politieke arena. Wat mij betreft verdient zij inmiddels een standbeeld, zodat ze niet alleen in real life, maar ook in steen tegenwicht biedt aan al die machtsmannen."

UNIEKE INZENDINGEN

Sommige vrouwen zijn bij de inzendingen maar één of enkele keren genoemd, maar verdienen het om uitgelicht te worden. Dat ze niet direct bekend zijn bij een breder publiek, betekent immers niet dat ze geen standbeeld verdienen. Een standbeeld is ook een mooie mogelijkheid om minder bekende geschiedenis naar voren te halen.

Bertha von Suttner

Bertha von Suttner (Praag, 1843 – Wenen, 1914) was een Oostenrijkse pacifiste, journalist, essayist en schrijfster. Ze was de eerste vrouw die de Nobelprijs voor de Vrede ontving. In 1907 was ze tijdens de tweede vredesconferentie in Den Haag aanwezig. Na de eerste Vredesconferentie stelde Andrew Carnegie, geïnspireerd door Von Suttner, een fonds in om het Vredespaleis te bouwen. Bij de opening van het Vredespaleis in 1913 was Bertha von Suttner als enige vrouw aanwezig. Er staat een buste van haar in het Museon, die geschikt is om buiten te plaatsen.

Els: "Deze vrouw heeft in 1905 de Nobelprijs voor Vrede ontvangen en ervoor gezorgd dat het Vredespaleis gebouwd is en wij ook nu nog Den Haag met recht de stad van vrede en recht kunnen noemen. Iets dat meer dan ooit nodig is in deze tijd."

Saskia Stuiveling

Saskia J. Stuiveling (Hilversum, 1945 – Rotterdam, 2017) was PvdA politica en de eerste vrouwelijke president van de Algemene Rekenkamer. Ze studeerde rechten en bedrijfskunde in Rotterdam, waarna ze medewerker werd van burgemeester Van der Louw in Rotterdam en daarna zelf staatssecretaris van Binnenlandse Zaken in het kabinet-Van Agt II. In 1984 werd ze lid van de Algemene Rekenkamer, waarvan ze tussen 1999 en 2015 president was. Ze overleed onverwachts eerder dit jaar.

Marije: "Een echte intellectueel. Een echte staatsvrouw. Met een warm sociaal hart. Kortom, wel een standbeeld waard!"

Maria van Oosterwijck

Maria van Oosterwijck (Nootdorp, 1630 – Uitdam, 1693) was kunstschilder. Haar vader was predikant, en na het overlijden van haar moeder verhuisden ze van Nootdorp naar Voorburg. De contacten van de familie met kunstenaars zijn doorslaggevend geweest voor de ontwikkeling van haar tekentalent. Waarschijnlijk begon ze rond 1656 met schilderen vanuit een atelier in Delft, en verhuisde ze 1666 naar Amsterdam om assistente te worden van schilder Willem van Aelst. In die tijd kregen haar eigen stillevens van bloemen en fruit steeds meer bekendheid door heel Europa. Hierdoor was zij, ongehuwd, geheel financieel onafhankelijk.

Marieke: "Omdat kunstenaressen zoals zij in de hele geschiedenis onderbelicht zijn."

Clara Wichmann

Clara Wichmann (Hamburg, 1885 – Den Haag, 1922) was juriste. In 1879 verhuisde haar familie van Duitsland naar Utrecht omdat haar vader daar hoogleraar werd. Na de HSB deed ze staatsexamen gymnasium, ging ze rechten studeren en promoveerde ze in strafrecht. In 1914 verhuisde ze naar Den Haag om te werken bij het CBS. Ze zette zich in voor het vrouwenkiesrecht en schreef voor feministische tijdschriften. Daarnaast voelde ze zich aangetrokken tot het socialisme, syndicalisme en antimilitarisme. Ze is voornamelijk bekend om haar opvattingen over dat misdaad voortkomt uit maatschappelijk onrecht, en een nieuw rechtsbesef waarin afstraffing en vergelding achterhaald is.

Andreas: "Clara Wichmann was een bevlogen juriste, die koos voor vernieuwingen."

Alle Haagse Vrouwen

Er kwamen verschillende reacties binnen voor een standbeeld voor alle Haagse vrouwen, of varianten daarop. Marloes schreef bijvoorbeeld: "Een beeld dat staat voor "de vrouw" in al haar diversiteit. De moeder die met 4 kinderen voor- en achterop en met 2 boodschappentassen aan het stuur door het centrum fietst, de studente aan de Koninklijke Kunstacademie die inspiratie zoekt in de Paleistuinen, de zakenvrouw in mantelpak staand in de Randstadrail, de gepassioneerde natuurfotografe die in de Westduinen het natuurschoon vastlegt dat Den Haag te bieden heeft. Voor deze vrouwen en nog veel meer."

Eef: "Een beeld voor de anonieme moeder, die zorgt voor man en kinderen, voor het huishouden, geen rechten alleen plichten, mocht niet werken als gehuwde vrouw, maar heeft wel de carrières van man en kind mogelijk gemaakt."

BESLUIT

De raad van de gemeente Den Haag,

Gelezen het initiatiefvoorstel van de PvdA,

Besluit:

1. Op korte termijn een standbeeld te realiseren van een vrouw;
2. In de toekomst, wanneer wordt overwogen om een standbeeld neer te zetten, rekening te houden met hoe de standbeelden en monumenten de diversiteit op het gebied van sekse, maar ook diversiteit op andere gebieden, in onze stad reflecteren;
3. Om ook op andere terreinen, zoals straatnamen, plaquettes met historische informatie en andere gedenktekens rekening te houden met de diversiteit in onze stad.

Jeltje van Nieuwenhoven Lobke Zandstra

PvdA

PvdA

Bijlage I: Complete lijst van inzendingen op alfabetische volgorde

Naam	Beschrijving
Naziq al-Abid	1898-1959 Syrisch feministe en onafhankelijkheidsstrijdster
Khadija Arib	1960 Tweede Kamervoorzitter, PvdA
Hedy d'Ancona	1937 Politica en feministe, PvdA
Hannah Arendt	1906-1975 Filosofo
Femke Arissen	1983 Politica, Partij voor de Dieren
Frieda Belinfante	1904-1995 Celliste en eerste vrouwelijke dirigent
Mien van den Berg	1909-1996 Olympisch gymnaste
Eva Besnyö	1910-2003 Fotografe
Blonde Dolly	1927-1959 Bekende Haagse prostituee (bijnaam)
Els Borst	1932-2015 Politica en hoogleraar, D66
Andreas Burnier	1931-2002 Schrijfster, hoogleraar (pseudoniem)
Lotte Claassen	Dichteres
Ien Dales	1931-1994 Politica, PvdA
Wieteke van Dort	1943 Actrice, cabaretière en zangeres
Cisca Dresselhuys	1943 Feministe, hoofdredactrice Opzij
Mary Dresselhuys	1907-2004 Actrice
Wilhelmina Drucker	1847-1925 Feministe, schrijfster, vredesactiviste
Marlene Dumas	1953 Kunstenaar
Anne Frank	1929-1945 Omgekomen in Auschwitz, dagboek
Miep Gies	1909-2010 Hielp de onderduikers in het Achterhuis
Suze Groeneweg	1975-1940, Eerste vrouwelijke Tweede Kamerlid, SDAP
Hella Haasse	1918-2011 Schrijfster
Femke Halsema	1966 Politica, GroenLinks
Mata Hari	1876-1917 Exotisch danseres en spion
Kenau Simonsdochter Hasselaer	1526-1588 Verzetsstrijder tijdens de Tachtigjarige Oorlog
Anja Hazekamp	1968 Politica, Partij voor de Dieren
Victorine Hefting	1905-1993 Museumdirectrice
Sophie Hilbrand	1975 Presentatrice en actrice
Etty Hillesum	1914-1943 Omgekomen in Auschwitz, dagboek
Paulien van der Hoeven	1971 Voorzitter PvdA Den Haag
Sientje van Houten	1834-1909 Kunstschilder
Aletta Jacobs	1884-1929 Feministe en arts
Pausin Johanna	855 Naar verluidt de enige vrouwelijke paus
Alida de Jong	1885-1943 Vakbondsvrouw, politica, SDAP
Sadet Karabulut	1975 Politica, SP
Yvonne Keuls	1931 Schrijfster
Marga Klompé	1912-1986 Eerste vrouwelijke minister, KVP
Neelie Kroes	1941 Politica, Eurocommissaris, VVD
Hannie van Leeuwen	1926 Politica, CDA
Renske Leijten	1979 Politica, SP
Judith Leyster	1609-1660 Kunstschilder
Rosa Manus	1881-1942 Pacifiste en feministe
Golda Meir	1898-1978 Minister-president van Israël
Anja Meulenbelt	1945 Schrijfster, activiste, feministe, SP
Marjan Minnertsma	1966 Klimaatactiviste, bekend van Urgenda
Joni Mitchell	1943 Zangeres
Johanna Naber	1859-1941 Feministe en historica
Beatrix der Nederlanden	1938 Koningin
Juliana der Nederlanden	1909-2004 Koningin

Máxima der Nederlanden	1971 Koningin
Jeltje van Nieuwenhoven	1943 Politica, 1 ^e vrouwelijke Tweede Kamervoorzitter, PvdA
Maria van Oosterwijck	1630-1693 Kunstschilder
Esther Ouwehand	1976 Politica, Partij voor de Dieren
Betsy Perk	1833-1906 Schrijfster
Sophie Redmond	1907-1955 Surinaamse arts, schrijfster, feministe
Rita Reys	1924-2013 Jazz zangeres
Henriette Roland Holst	1869-1952 Dichter en socialist
Adelheid Roossen	1958 Theatermaakster, actrice, schrijfster
Mien Ruys	1904-1999 Internationaal bekend tuinarchitecte
Karima Sahla	1974 Oprichtster Oumnia Works
Nora Salomons	1945-2010 Politica, PvdA
Hermance Schaepman	1919-2007 Kunstenaress en activiste
Hannie Schaft	1920-1945 Verzetstrijdster
Maria Schalken	1645-1700 Kunstschilder
Anne M.G. Schmidt	1911-1995 Schrijfster
Anna Maria van Schurman	1607-1678 Eerste vrouw op de universiteit
Therese Schwartz	1851-1918 Kunstschilder
Sylvana Simons	1971 Presentatrice en activiste
Femke Slegers	1974 Klimaatactiviste
Joke Smit	1933-1981 Feministe
Anna Maria Steinbach	1934-1944, Roma meisje omgekomen in Auschwitz
Barbara Stok	1970 Striptekenaar
Saskia Stuiveling	1945-2017 President van Algemene Rekenkamer
Bertha von Suttner	1843-1914 Nobelprijswinnaar voor de Vrede
Janey Tetary	1866-1884 Hindoestaanse opstandleidster in Suriname
Anouk Teeuwe	1975 Zangeres
Marie Anne Tellegen	1893-1976 directeur van het Kabinet van de Koningin
Erica Terpstra	1943 Politica, zwemster en presentatrice, VVD
Maria Tesselschade	1595-1649 Dichter, zangeres en glasgraveerster
Marianne Thieme	1972, Fractievoorzitter Partij voor de Dieren
Alexandrine Tinne	1835-1869 Ontdekkingsreiziger
Jacoba van Tongeren	1903-1967 Verzetsstrijdster
Charley Toorop	1891-1955 Kunstschilder
Liesbeth den Uyl	1924-1990 Feministe
M. Vasalis	1909-1998, Schrijfster (pseudoniem)
Hilda Verwey-Jonker	1908-2004, Politica en sociologe, PvdA
Mariska Veres	1947-2006 Zangeres Shocking Blue
Johanna Westerdijk	1883-1961 Eerste vrouwelijke hoogleraar
Clara Wichmann	1885-1922 Juriste en feministe
Betje Wolff & Aagje Deken	1738-1804/1741-1804 Schrijfsters
Belle van Zuylen	1740-1805 Schrijfster en componiste

Bijlage II: Lijst van standbeelden en monumenten opgedragen aan een persoon in Den Haag

Vrouwen

Naam	Locatie
Koningin Emma	Josef Israelplein
Koningin Emma	Regentesseplein
Koningin Wilhelmina	Noordeinde
Juliana van Stolberg	Koningin Marialaan
Gravin van Bylant	Wassenaarseweg
Corry Vonk (met Wim Kan)	Grevers Deynootplein

Mannen

Willem van Oranje	Noordeinde
Willem van Oranje	Plein
Karel Bernard van Saksen-Weimar-Eisenaach	Lange Voorhout
Spinoza	Paviljoensgracht
Graaf Willem II	Binnenhof
Abraham van Karnebeek	Carnegielaan
Jacob en Willem Maris	Carnegielaan
Johan de Witt	Plaats
Willem II	Buitenhof
H. Goeman Borgesius	Prins Hendrikplein
Spinoza	Spui
H.C. Dresselhuijs	Carnegielaan
Prins Maurits	Heregracht
Hugo de Groot	Kazernestraat
Ulricus Huber	Kazernestraat
Simon van Leeuwen	Kazernestraat
Cornelis van Bijnkershoek	Kazernestraat
Johannes Voet	Kazernestraat
Joan Melchior Kemper	Kazernestraat
Johan van Oldebarneveldt	Lange Vijverberg
Jan van Goyen	Dunne Bierkade
Louis Couperus	Surinamestraat
Bram van Pijpen	Nieuwe Schoolstraat
Willem Drees	Buitenhof
Louis Couperus	Lange Voorhout
Ghandi	Hobbemaplein
Haagse Harry	Grote Markt
Witte de With	Witte de Withstraat
Willem I	Zeekant Scheveningen
Ver Huell(bank)	Ver Huellweg
Constantijn Huygens	Ary van der Spuyweg
Richard Hol	Groot Hertoginnenlaan
Jan Toorop	Jacob Catslaan
Albert Vogel Sr.	Frederik Hendrikplein

Troelstra Monument	Westenbroekpark
Jan Pieterszoon Sweelink	Sweelinkplein
Albert Plesman	Albert Plesmanweg
Telefooncel met Stalin	Stadhouderslaan
Betico Croes	Schimmelpennincklaan
Nelson Mandela	President Kennedylaan
J.W. Albarda	Alberdingk Thijmplein
Rene Descartes	Newtonplein
Lodewijk Thomson	Thomsonplein
D.R. Gevers Deynoot	Burg. Francoisplein
Johan Rudolph Thorbecke	Lange Voorhout